

Geriatricie jako interdisciplinární vědní obor na prahu 21. století – editorial

Editorial: Weber P. Geriatricie jako interdisciplinární vědní obor na prahu 21. století. Vnitř Lék 2005; 51(2): 198–205.

J. Přehnal

Česká gerontologická a geriatrická společnost České lékařské společnosti J.E. Purkyně, předseda prim. MUDr. Jaroslav Přehnal, CSc., Gerontologické centrum Baťovy krajské nemocnice, Zlín, přednosta prim. MUDr. Jaroslav Přehnal, CSc.

Klinická gerontologie, tedy geriatricie, představuje jen jeden ze základních proudů široké vědní disciplíny gerontologie, vedle gerontologie sociální a experimentální.

Z toho jasně vyplývá komplexnost problematiky seniorů a seniorské populace a velmi těsná provázanost všech aspektů na prahu 21. století.

Demografie a demografové dnes již důrazně upozorňují na zásadní strukturální změnu společnosti, která jasně ukazuje na posun od 20. století – století mládí ke století 21. – století seniorů. Tyto posuny nejsou izolovány pouze na vyspělé země, dotýkají se ve větší či menší míře všech zemí a všech kontinentů. Je pravda, že Evropa a s ní i Česká republika jsou tímto demografickým vývojem poznamenány velmi výrazně, změny věkových pyramid v čase jsou zřetelně akcelerovány.

U nás k tomuto procesu přistupuje několik faktorů, které jsou dány poměrně rychlou změnou modelů demografického chování, totiž od modelu existujícího prakticky do roku 1989 s poměrně vysokou a časnou sňatečností, relativně vysokou porodností, poměrně nízkým věkem matek při narození dítěte a nižší nadějí na dožití, k modelu západoevropskému, s odkládáním sňatků, poklesem sňatečnosti, porodnosti, snižováním úmrtnosti a stárnutím populace.

Je naprosto nepochybné, že na tyto skutečnosti nelze nereagovat a nelze před nimi zavírat oči, jak se děje například v ČR. Geriatrii mnoho let na tato fakta upozorňují, ale není jim dopřáváno sluchu dalšími zainteresovanými.

Jde o skutečnosti, které se nutně musejí promítnout do všech služeb onoho širokého a multidimenzionálního oboru – gerontologie.

Stojíme tedy před potřebou bourání starých bariér rezortizmu, které se jasně přežily, jsou kontraproduktivní, brzdí společenské možnosti vhodných intervencí směrem k velmi různorodé seniorské populaci.

Stojíme rovněž před potřebou uvolnění nesmyslných překážek, které jsou kladeny nejen gerontologii experimentální, ale i základnímu a aplikovanému výzkumu v geriatrii, přestože je známa velmi pozitivní využitelnost těchto poznatků v zemích, v nichž společenská úroveň a kultura vedla k podpoře všech těchto aktivit. Současně jsme však postaveni i před úkol rozvolnění uzavřených struktur jednotlivých disciplín a přesunem těžiště k přístupům multidisciplinárním a interdisciplinárním, k práci široce týmové.

Oblast sociální gerontologie je rovněž mimořádně složitá svou komplexností a provázaností dovnitř i navenek, a to ve všech svých dílčích

částech od zajištění adekvátní sociální perspektivy až po otázky etické a právní.

Nemůže se nevymstít, pokud bude tato oblast redukována na oblast penzijního zajištění byt reformovaného a pokud se současně nedotkneme rodinných a společenských vztahů, vzájemné úcty generací k sobě navzájem, nebudeme-li se zabývat strukturou již existujících sídel a odpovídajících služeb pro seniory v nich.

Nejsem si jist, zda pouze legislativně, formou zákonů, bude možno zajistit mezigenerační solidaritu, pokud nebude provázena odpovídajícím vnitřním společenským konsenzem.

Toto všechno jsou otázky, na které je nutno hledat nejen odpovědi, ale i odpovídající řešení. Snad by bylo dobré, pokud bychom byli schopni si uvědomit, že v čase se zvětšující se pravděpodobností nikoho z nás seniorský věk a příslušnost k seniorské populaci nemine.

Česká geriatrie a Česká gerontologická a geriatrická společnost České lékařské společnosti J.E. Purkyně je dnes k podílu na řešení všech těchto otázek připravena.

prim. MUDr. Jaroslav Přehnal, CSc.

www.bnzlin.cz

e-mail: prehnal@bnzlin.cz

Doručeno do redakce: 27. 1. 2004